

Articles d'animació lectora

02. *L'aprenentatge de la lectura.* J. Caballero, G. Jiménez, A. López

PUBLICAT A LA REVISTA *CLIJ*, NÚM. 89.
ARTICLE PUBLICAT A *L'ILLA* NÚM.29

L'AMOR A LA LECTURA, COM TOT APRENENTATGE HUMÀ, ES FORJA EN LA FAMÍLIA. SI L'INFANT O JOVE POSSEEIX UNA RIQUESA CULTURAL, QUALESVOL ACCIÓ SOBRE ELL SERÀ FÀCIL. NO OBSTANT AIXÒ, PER DESGRÀCIA, EL MODEL LECTOR QUE PERCEBEN ELS ALUMNES EN L'ÀMBIT FAMILIAR ÉS BASTANT POBRE SI CONSIDEREM LES ESTADÍSTIQUES, QUE REFLECTEIXEN UN ACLAPARADOR 42% D'ADULTS QUE DECLARA NO LLEGIR MAI, UN 63% QUE NO COMPRÀ CAP LLIBRE EN L'ÚLTIM ANY, O UN 15% DE LLARS ON NO EXISTEIX CAP LLIBRE.

La premissa que el lector es fa en la infantesa resulta fàcil de defensar: els «llibres escrits al vent» (poemes i contes de tradició oral); els «llibres escrits amb línies i ombres» (llibres d'imatges); els «llibres llegits per adults» i els «llibres de paraules i silencis», configuren una seqüència per la qual tot bon lector ha passat.

Pel que fa a l'àmbit escolar, hauríem de distingir entre «lectura obligatòria», que hauria de transmetre's de la manera més lúdica possible, i la «lectura literària», com a activitat agradable, com a entreteniment amb capacitat de desenvolupar possibilitats noves, de posar-se en contacte amb mons màgics i distints, de desenvolupar la imaginació i transmetre valors.

Freqüentment en l'escola, la lectura lliure i oberta acaba donant pas a una lectura obligada i dirigida, atacant així les arrels de l'obra literària i obstaculitzant, de manera irreversible, la creació d'hàbits duradors de lectura.

La literatura no s'ensenya, es contagia. S'ensenya amb amor i entusiasme allò que nosaltres mateixos estimem.

Quan un professor mana llegir un llibre als seus alumnes, hauria de tenir en compte tres coses: que no se senten carregats (ja tenen prou deures escolars), la qual cosa vol dir que el temps assignat per a la lectura ha de ser més que suficient; que puguin triar (d'una llista tan àmplia com siga possible); i que no hagen de llegir sota l'espasa de Dàmocles del comentari. L'únic que el professor ha d'esperar és que l'alumne li diga si li ha agradat o no el llibre en qüestió. Però que no tracte d'investigar el perquè. Freqüentment ens molesta que ens pregunten els motius per què ens ha agradat un llibre, llevat que sentim espontàniament la necessitat de donar explicacions, de convertir-nos en crítics aficionats.

Finalment, no seria convenient, per a saber quins llibres agraden als infants, que les editorials els ho preguntaren? Per què els lectors i els consellers són sempre adults?... S'evitaria l'absurd d'esperar que el lector ens diga, no el que li agrada personalment a ell, sinó el que creu que pot agradar a unes altres persones, d'una edat i d'un grup social completament diferents.

COM MOTIVAR LA LECTURA

Hi ha algunes receptes i consideracions que ajudaran a treballar la motivació tant

a l'aula com a casa:

- Mai s'insistirà suficientment sobre la importància del model adult: és fonamental que l'infant veja els adults llegir i gaudir-hi.
- Als infants i joves sovint els satisfà que algú llija per a ells. Qui llig en veu alta exerceix, en definitiva, una funció fonamental de mediació entre el text i el receptor.
- A quasi tots els infants els agraden els llibres-joc («Amb aquests llibres es fan coses, no només es llig», declarava un alumne).
- Intentar aprofitar els mitjans tècnics (com la televisió), que fan una competència deslleial, com a esperó per a la lectura. Per exemple, lectures prèvies o posteriors a la projecció d'una pel·lícula, en què s'hagen adaptat o utilitzat els textos originals literaris.
- Recomanar llibres (entre alumnes, per part de professors, pares, escriptors, etc.). Qualsevol adult que resulte rellevant per als infants pot constituir una important font de motivació i aconseguir així un nexa fructífer entre l'escola i la comunitat educativa.
- Plantejar activitats lúdiques que impliquen la lectura i l'escriptura.
- Crear un «club de lectura».
- Visitar biblioteques locals, o simplement fer passejos que finalitzen en una tranquil·la estona de lectura (els anomenats «llibres al sol»). Açò és, en definitiva, identificar els llibres com una cosa que forma part de la vida i no només de l'escola.
- Personalitzar els llibres amb segells o ex-libris, o disposar de la pròpia biblioteca o el propi espai dins de la biblioteca familiar, pot incentivar l'adquisició de nous volums.

Com a conclusió, recollim un paràgraf publicat en *CLIJ 44* (1992) en què un jove lector es planteja aquesta pregunta: «Per a què em serveix llegir llibres i més llibres?» Sembla una bona pregunta. Però no ho és en absolut. Quan algú se la fa, vol dir que hem arribat tard, que no hem sabut evitar una pregunta tan utilitària i pragmàtica, tan adulta. Els llibres no serveixen... se'n serveixen, de nosaltres, per a multiplicar-nos i eixamplar-nos. També per a conèixer millor el món real —i l'altre. Per a impulsar fermament els nostres somnis i quimeres».

